

DATUM 18-11-2019

AAN Leden van de Statencommissie Omgevingsvisie

VAN Gedeputeerde Van Essen

ONDERWERP Opbouw Omgevingsvisie en verstedelijkingsstrategie in de Omgevingsvisie

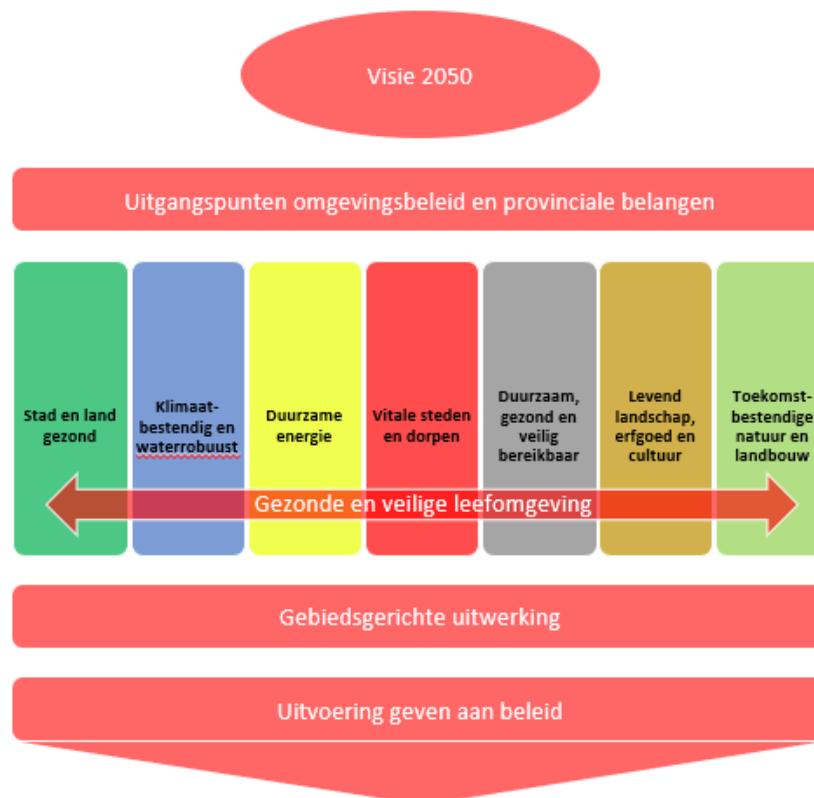
Opbouw van de Omgevingsvisie

In de vergaderingen van deze commissie na de zomer heb ik u steeds een onderwerp uit de Omgevingsvisie en -verordening in wording voorgelegd. Ik heb hierbij gekozen voor de onderwerpen waarvoor we echt wat gaan veranderen, zoals ruimte bieden voor wonen, voor werken en voor energie. In de vorige commissie heb ik u kort meegenomen in het geheel van de Omgevingsverordening. Met dit memo neem ik u mee in de outline van de Omgevingsvisie, zodat u een idee heeft bij het product wat u in de volgende commissie, op 15 januari 2020, kunt bespreken. Ook neem ik u mee in de verstedelijkingsstrategie die daar deel van uit gaat maken.

De Omgevingsvisie gaat bestaan uit een aantal delen:

- Visie 2050, gebaseerd op de grote opgaven, de Utrechtse kwaliteiten en de positionering binnen Nederland.
- De basis, over de sturingsfilosofie, de provinciale belangen en de uitgangspunten voor het beleid.
- Gezonde en veilige leefomgeving, met daarin kwaliteiten, ambities en beleid voor zeven prioritaire thema's, te weten (1) stad en land gezond, (2) klimaatbestendig en waterrobuust, (3) duurzame energie, (4) vitale steden en dorpen, (5) duurzaam, gezond en veilig bereikbaar; (6) levend landschap, erfgoed en cultuur en (7) toekomstbestendige natuur en landbouw.
- De gebiedsgerichte uitwerking voor de regio's U16, Amersfoort en Foodvalley.
- Uitvoering van beleid via programma's, omgevingsverordening, samenwerken, regionaal programmeren, participatie en gebiedsaanpak.

In het onderstaande schema is dit verbeeld.

Daarmee ziet de concept inhoudsopgave er als volgt uit:

- 1.. Inleiding
- 2.. Visie
 - 3.1. Utrecht 2050
 - 3.2. Maatschappelijke opgaven en kwaliteiten
- 3.. De basis
 - 3.1. Sturingsfilosofie
 - 3.2. Uitgangspunten voor ons Omgevingsbeleid
 - 3.3. Provinciale belangen
- 4.. Gezonde en veilige leefomgeving, het beleid
 - 4.1. Stad en land gezond
 - 4.1.1. Milieu en gezondheid
 - 4.1.2. Recreatie en toerisme
 - 4.2. Klimaatbestendig en waterrobuust
 - 4.2.1. Duurzaam en robuust watersysteem
 - 4.2.2. Klimaatbestendige en waterveilige leefomgeving
 - 4.2.3. Perspectief voor bodemdalingsgebieden
 - 4.3. Duurzame energie
 - 4.4. Vitale steden en dorpen
 - 4.4.1. Ruimte voor wonen en leven
 - 4.4.2. Ruimte voor werken en ontmoeten
 - 4.5. Duurzaam, gezond en veilig bereikbaar
 - 4.5.1. Een goed bereikbare provincie
 - 4.5.2. Ontwikkeling bij knooppunten
 - 4.5.3. Optimalisatie netwerken wegen, OV en fiets en het accommoderen van de groei
 - 4.6. Levend landschap, erfgoed en cultuur
 - 4.6.1. Aantrekkelijke landschappen
 - 4.6.2. Culturele infrastructuur en cultuurhistorische hoofdstructuur
 - 4.6.3. UNESCO werelderfgoed
 - 4.7. Toekomstbestendige natuur en landbouw
 - 4.7.1. Robuuste natuur met hoge biodiversiteit
 - 4.7.2. Duurzame landbouw
 - 4.7.3. Kwaliteit en vitaliteit landelijk gebied
- 5.. Gebiedsgerichte uitwerking
 - 5.1. Regio U16
 - 5.2. Regio Amersfoort
 - 5.3. Regio FoodValley
- 6 Uitvoering

U ontvangt de concept Ontwerp Omgevingsvisie, net als de concept Ontwerp Omgevingsverordening voor de commissie in januari in de vorm van een pdf-bestand. De kaarten van het digitale plan worden hierbij apart aangeboden. Het concept Ontwerp is daarmee nog geen digitaal document, zoals u dat straks wel gaat vaststellen. Die slag naar een digitaal bestand maken we bij het Ontwerp wat begin april ter visie gaat.

Verstedelijkingsstrategie in de Omgevingsvisie

Ik wil u ook kort meenemen in de gebiedsgerichte uitwerking met focus op de verstedelijkingsstrategie. In de gebiedsgerichte uitwerking wordt een karakterschets van de regio's U16, Amersfoort en Foodvalley opgenomen, wordt aangegeven hoe de ambities hier landen en welk gebied-specifiek beleid en samenwerking daar bij hoort. Waar mogelijk worden ook keuzes voor locaties, ontwikkelingen, e.d. beschreven. De keuze voor de gebiedsuitwerkingen voor deze regio's is ingegeven door de wijze waarop gemeenten in regionaal verband bestuurlijke samenwerken. Hierbij passen wel enige nuances, dat er binnen de provincie Utrecht sprake is van een sterke samenhang in de ontwikkeling van de verschillende regio's onderling en er ook sprake is van provinciegrensoverschrijdende bestuurlijke samenwerking.

Vooraf

Het Koersdocument kent als uitgangspunten (1) balans tussen opgaven en Utrechtse kwaliteiten, (2) concentreren en combineren nieuwe ontwikkelingen en (3) ruimte voor lokale opgaven. Uit de processen om te komen tot gebiedsuitwerkingen komt naar voren, dat het mogelijk is om de toekomstige woningbehoefte op een duurzame wijze te accommoderen, dat wil zeggen zo veel mogelijk binnenstedelijk en in de nabijheid van bestaande en enkele nieuwe knooppunten. Daarvoor is het wel noodzakelijk om in alle kernen innovatiever en compacter te bouwen dan we tot nu toe gewend zijn. De mate van compactheid is afhankelijk van de locatie, en hangt ook af van hetgeen mogelijk is in het kader van onze ambities op het gebied van onder andere binnenstedelijke kwaliteit, energieneutraliteit en gezondheid. Wij zetten in op een efficiënt gebruik van de ruimte, zodat het benodigde aantal extra hectares dat nodig is voor de woningbouwopgave zo veel mogelijk beperkt blijft. Ook is er aandacht nodig voor differentiatie in woon- en werkmilieus, zodat de voorwaarden worden geschapen om een inclusieve samenleving te blijven.

Verstedelijkingsstrategie Regio U16

De afgelopen decennia kent de regio een sterke groei. Prognoses wijzen uit dat dit de komende decennia zo zal blijven. De ambitie is om deze groei te accommoderen, met behoud van de Utrechtse kwaliteiten en de daarmee samenhangende hoge kwaliteit van leven en behoud en versterking van de concurrentiekracht. Hiervoor is de volgende verstedelijkingsstrategie in beeld:

- Naar verwachting is er voor de eerstkomende jaren nog voldoende plancapaciteit. Er zijn goede mogelijkheden voor (her)ontwikkeling van locaties in de invloedssfeer van bestaande knooppunten. Die mogelijkheden zijn geïnventariseerd en worden gemonitord. Deze geplande woningbouw zal met snelheid gerealiseerd moeten worden vanwege de snel toenemende vraag. Dit vraagt nu al grote investeringen in mobiliteit en bereikbaarheid.
- Voor als deze geplande woningbouw gerealiseerd is, zijn er 3 zoekrichtingen in beeld die gezamenlijk voldoende ruimte lijken te hebben tot 2040 / 2050 (afhankelijk van lange termijnontwikkelingen):
 - o grootschalige ontwikkeling in de A12 Zone tussen snelwegknooppunten Lunetten en Oudenrijn.
 - o benutten potenties bestaande OV-knooppunten in de regio.
 - o in de oostkant van het stadsgewest toevoegen van specifieke (landelijke) woonmilieus.

In de regio onderzoeken we eerst de potentie van deze richtingen op kwantiteiten en kwaliteit en in samenhang met andere opgaven. Op basis van de resultaten bepalen we of en zo ja wanneer eventuele andere locaties (zoals andere delen langs de A12) nodig worden en nader onderzocht moeten gaan worden.

- Om de huidige woningbouw en de verstedelijkingsstrategie voor na 2030 te kunnen ontwikkelen zijn er op de kortere termijn investeringen in de bereikbaarheid van de regio nodig. Deze vormen ook het gesprek in het kader van MIRT / U-Ned. Belangrijk daarbinnen is de inzet op HOV Westraven – USP via het nieuwe dubbelstation Lunetten / Koningsweg en met de optie om deze op termijn door te trekken naar Leidsche Rijn Centrum en Zeist. Daarnaast is er een bredere inzet op goede bereikbaarheid via (H)OV, snelfietsnetwerk en P&R-locaties, in combinatie met optimaal benutten van bestaande wegennetwerken nodig. Deze OV investeringen zijn dus nu al nodig, maar bieden als bijkomend voordeel dat bereikbaarheid van de A12 zone er door verbeterd en daarmee extra woningbouwcapaciteit mogelijk wordt gemaakt.
- Bij deze gehele ontwikkeling is het de inzet is om de kwaliteiten en potenties van landschap en cultuurhistorie te verzilveren, denk aan de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Utrechtse Heuvelrug.
- De ontwikkeling van groen en recreatiemogelijkheden moet gelijke tred houden met woningbouw. Er is nog een grote opgave in de regio, waardoor het in eerste instantie vooral het inlopen van het tekort zal zijn.
- De groene ontwikkeling van de U16 staat niet op zichzelf. Deze moet worden gezien in een regio-overschrijdend perspectief, dat wil zeggen in relatie tot Groene Hart en Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug.
- Door voor deze concentratie en combinatie voor de verstedelijking te kiezen, houden we ruimte voor het samen op ontwikkelen van recreatie en groen, voor natuurontwikkeling, voor duurzame landbouw, voor opwekken van duurzame energie (conform de Regionale Energiestrategie (RES)) en voor de transitie van veenweidegebieden.

Verstedelijkingsstrategie Regio Amersfoort

De regio Amersfoort maakt onderdeel uit van het stedelijk netwerk van Utrecht en ook deze regio is in de laatste decennia sterk gegroeid. Prognoses wijzen uit dat dit de komende decennia zo blijft. Ambitie is om deze groei te accommoderen, met behoud van hoge kwaliteit van leven en behoud en versterking van de concurrentiekracht. Hiervoor is de volgende verstedelijkingsstrategie in beeld:

- Naar verwachting is er voor de eerstkomende jaren nog voldoende plancapaciteit, met name binnen het stedelijk gebied van Amersfoort. Er zijn goede mogelijkheden voor (her)ontwikkeling van locaties in de invloedssfeer van bestaande knooppunten.
- Voor na 2030 is het noodzakelijk op zoek te gaan naar locaties voor aanvullende plancapaciteit, waarbij de inzet is op woningbouwontwikkeling bij bestaande of nieuwe OV-knooppunten.
- Om het stedelijk netwerk verder te versterken zetten wij in op een HOV-lijn tussen Amersfoort en USP. Ook zetten wij in op een uitbreiding van het snelfietsnetwerk.
- De ontwikkeling van groen en recreatiemogelijkheden moet gelijke tred houden met woningbouw. Er is nog een grote opgave in de regio, met name rond de stad Amersfoort. Om zoveel mogelijk aan deze behoefte tegemoet te komen wordt gezocht naar een combinatie met andere functies in de groene ruimte.
- De groene ontwikkeling rond Amersfoort staat niet op zichzelf; deze moet worden gezien in een regio-overschrijdend perspectief, met name in relatie tot het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug en Eemland.

Verstedelijkingsstrategie Regio Foodvalley

De regio Foodvalley is een grensoverschrijdende regio die grotendeels in de provincie Gelderland ligt. Ook in deze regio ligt er een groeiopgave. Deze moet gezien worden in het kader van de regionale woningmarkt die zich niet aan de provinciale grenzen houdt. Hiervoor is de volgende verstedelijkingsstrategie in beeld:

- Op de korte termijn is er binnen Veenendaal voldoende plek om het grootste gedeelte van de woningen uit de bestaande plancapaciteit te realiseren. Na 2035 bereikt Veenendaal letterlijk de grenzen van haar groei.
- Voor de langere termijn is het noodzakelijk op zoek te gaan naar locaties voor aanvullende plancapaciteit, waarbij de inzet is op woningbouwontwikkeling bij bestaande of nieuwe OV-knooppunten. Dit zoeken doen we samen met de Gelderse regio, de gemeente Ede en de provincie Gelderland.

Algemene noties verstedelijkingsstrategie

Voor alle drie de regio's geldt het volgende:

- Het heeft onze nadrukkelijke voorkeur dat de te ontwikkelen woningbouwlocaties klimaat-adaptief, energieneutraal, gezond en inclusief worden ingericht.
- Voor de kleinere steden en dorpen in de regio bieden wij ruimte voor kleinschalige ontwikkelingen t.b.v. de lokale vitaliteit te behouden.
- Voor werklocaties willen we primair een deel van de behoefte van het lokaal en regionaal gevestigde bedrijfsleven accommoderen. De verhouding ruimtevraag gerelateerd aan arbeidsplaatsen betrekken wij in deze afweging.
- Voor energieopwekking en warmtebronnen wordt aangesloten bij de plannen die in het kader van de Regionale energiestrategie (RES) worden opgesteld.
- Voor een robuust klimaatbestendig natuurnetwerk van hoge kwaliteit beschermen we bestaande natuurgebieden (Natura 2000 en Natuurnetwerk Nederland) en verbinden we ze onderling beter. Voor 2040 realiseren we in totaal 3000 hectares natuur in de Groene Contour. Deze ligt in alle drie de regio's. Daarbij brengen we de grote natuureenheden ecologisch met elkaar in verbinding (Lek-Rivierengebied, Noordelijke plassengebied en Utrechtse Heuvelrug-Veluwe). Deze gebieden verbinden ook de regio's met elkaar.
- Wij werken toe naar een rendabele landbouw die circulair, natuurinclusief, klimaatneutraal en diervriendelijk is. En dicht bij de inwoners staat. Alleen door deze transitie te verbinden aan andere opgaven, zoals bodemdaling, realiseren duurzame energie, verbeteren biodiversiteit en betere recreatieve dooradering.
- De verstedelijkingsstrategie geeft de eerste richting. De keuzes voor de toekomst willen wij verder de komende periode in samenspraak met de regio maken, waarbij we wonen, werken en bereikbaarheid in samenhang zien met andere opgaven zoals energie, klimaatadaptatie, gezondheid en duurzaamheid.